24-мĕш çул тухать. Хакĕ 15 пус.

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

1941
СЕНТЯБРЬ
12
ЭРНЕКУН
215 (5930) №

Чăваш Коммуни

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН
ХАÇАЧĔ.

Халăх хăйĕн паттăр Хĕрлĕ Çарĕшĕн тимлĕн тăрăшать

Нумай миллионлă совет халăхĕпе унăн паттăр Хĕрлĕ Çарĕ паян пĕр хĕрӳллĕ ĕмĕтпе, пĕр çулăмлă туйăмпа пурăнаççĕ: пирĕн аслă тăван çĕршыв çине ултавлăн тапăнса кĕнĕ фашистла тискер йыткĕтĕвĕсене хăвăртрах çапса аркатмалла, çав юнлă ирсĕрсене çĕр çинчен пуçĕпех шăлса ывăтмалла!

Кашни совет патриочĕ ĕçлĕ кун вĕçленнĕ хыççăн кулленех хăйĕнчен: фронта валли хам тума пултарнине пĕтĕмпех турăм-и паян?—тесе ыйтать, ыран татах та ытларах ĕçлеме вăй пухать, Хĕрлĕ Çар валли ытларах хĕçпăшал, ытларах продукци пама тăрăшать.

Халăхпа Хĕрлĕ Çар пирĕн нихăçан уйрăлми таччăн çыхăннă. Халăх хăйĕн çарне, ашшĕ тăван ывăлне юратнă пек, пĕтĕм чĕререн юратать. Мĕншĕн тесен, Хĕрлĕ Çар хăйĕн халăхĕн ирĕклĕхĕпе чыслăхне хӳтлет. Халăх телейĕшĕн, пирĕн аслă та пуян çĕршывшăн, совет çĕрĕн кашни пусăмĕшĕн, пирĕн хуласемпе ялсемшĕн, пирĕн çемьесемшĕн, пирĕн ачасемшĕн паттăр Хĕрлĕ Çар отечественнăй аслă вăрçăн фрончĕсенче гитлерла урнă бандăсене хирĕç халиччен истори курман геройлăх примерĕсем кăтартса çапăçать. Хĕрлĕ Çар хӳттинче совет халăхĕ хăйĕн социализмлă мирлĕ пурнăçне туса пынă, Хĕрлĕ Çарпа пĕрле халĕ вăл хамăрăн çĕнтерĕве туптать.

Фашистла çынçиенсен пирĕн çĕршыва «çиçĕмле çĕнтерсе» илмелли планĕсем Хĕрлĕ Çарпа совет халăхĕн хурçă çирĕплĕхĕ çине пырса тăрăнса арканса кайрĕç. Гитлерăн йыткĕтĕвĕсем мĕнпур фронтра пысăк çухатусем тӳсеççĕ. Тăшманăн вăйĕ пĕтсе пырать. Фашистсен салтакĕсене умра хаяр сивĕ хĕл кĕтсе тăрать.

Тăшман, хăйĕн «çиçĕмле планĕсем» пурнăçа кĕменнишĕн, хăй çавтери пысăк çухатусем тӳснишĕн ăншăртланса, халиччен этемлĕх курман тискер ĕçсем тăвать, хăйĕн вăрă-хурахла бандисене эрех ĕçтерсе ӳсĕртсе малаллах сĕкĕнтерме тăрăшать. Тăшман вăйлă та хăрушă-ха, вăл хăйĕн вилес умĕнхи ирсĕр çиллине вĕçне çитиччнех кăтартса пыма хăтланĕ.

Миллионсен юнĕпе варланнă çынçиенсене çĕр çинчен пуçĕпех шăлса пăрахас тесен, пирĕн тăван çĕршыв умне тухса тăнă пысăк хăрушлăха сирсе ярас тесен, пирĕн хамăрăн мĕнпур вăйсене мобилизацилемелле, хамăрăн пĕтĕм ĕçе çĕршыв оборонин интересĕсене пăхăнтармалла.

Халăхсен аслă çулпуçĕ Сталин юлташ Хĕрлĕ Çара пур майсемпе те пулăшма чĕнсе каланине ответлесе, пирĕн совет халăхĕ хăйĕн аслă вăйĕсене пухать, вĕçĕ-хĕррисĕр пуян ресурсĕсене мобилизацилет.

Халăх хăйĕн ирĕклĕхĕпе чыслăхне хӳтлекен Хĕрлĕ Çара хĕрӳллĕн юратнине, хăйĕн çулăмлă патриотизмне нумай тĕрлĕ чаплă ĕçсемпе кăтартса пырать. Предприятисемпе колхозсем хăйсен ĕçĕсене кунран-кун ытларах вăйлатса пыраççĕ, вĕсем кунран-кун ытларах продукци параççĕ. Производствăри двухсотниксен, стахановецсемпе ударниксен йышĕ ӳсет. Хуласенчи халăх ополченийĕн отрячĕсем Хĕрлĕ Çара валли çĕнĕ йыш хатĕрлеççĕ. Халăх çĕршыв оборонин хăватлă фондне туса, ăна кунран-кун ӳстерсе пырать. Пирĕн Чăваш республикинчи ĕççыннисем хăйсем кăна çĕршыв оборонин фондне укçан пĕр миллион тенкĕне яхăн хывнă, заемсен облигацийĕсене икĕ миллион çурă тенкĕлĕх илнĕ. Çавăн пекех оборона фондне ытти нумай тĕрлĕ хаклă япаласем кĕрсе тăраççĕ. Колхозниксемпе колхозницăсем Хĕрлĕ Çар боецĕсене валли ялхуçалăх çимĕçĕсем нумай параççĕ. Комсомолецсемпе çамрăксем оборона фондне ӳстерес тĕлĕшпе пуçарса янă воскресниксем мĕнпур халăх воскресникĕсем пулса тăчĕç.

Халăх пуçарулăхĕ иксĕлми çăлкуçĕ пек тапса тăрать. Халăх хăйĕн Хĕрлĕ Çарĕшĕн нимĕн те хĕрхенмест, ăна вăл мĕн кирлине пурне те туса пама хатĕр. Аслă совет çĕршывĕн мĕнпур кĕтессисенчен ĕççыннисем Хĕрлĕ Çар валли парнесем ярса тăраççĕ. Халĕ сивĕ кунсем çывхарса килнине кура, халăх хăйĕн фронтри юратнă ывăлĕсем патне ăшă тумтирсем, кĕрĕксем, çăматăсем, çăм носкисемпе алшишсем парса яма тытăнчĕ. Çакă çĕнĕ пуçару совет çĕршывĕн нумай вырăнĕсенче пĕр вăхăтрах пуçланни пирĕн совет халăхĕ пĕр ĕмĕтпе, пĕр шухăшпа пурăннине татах та тепĕр хут кăтартса парать.

Пирĕн хаçатăн ĕнерхи номерĕнче Шупашкарти Ленин ячĕпе тăракан фабрикăри рабочисемпе работницăсем, служащисемпе инженерно-технически работниксем паттăр Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли ăшă тумтирсем ярас ĕçе организацилеме Чăваш республикинчи мĕнпур ĕççыннисене чĕнсе калани пичетленсе тухрĕ.

Фабрика коллективĕ мĕнпурĕ пĕр шухăш-кăмăллă пулса, Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли нумай тĕрлĕ ăшă япаласем яма йышăнчĕ. Çапла Раева работница—полушубок, алшишпе носки ярса парать; Улейчик мастер—алшиш, носки, ăшă портянка; Горелова стахановка—çăматă; Бучельникова—ăшă костюм; Гвоздева—ăшă костюм; Рукавишникова—çăматă; Христофорова — ваттă хурса çĕленĕ фуфайка тата ытти нумай юлташсем нумай тĕрлĕ япаласем ярса параççĕ.

Чăваш республикин районĕсенче Хĕрлĕ Çар боецĕсене валли ăшă япаласем ярса парас ĕç сарăлсах пырать. Канаш, Комсомольски, Калинински, Чкаловски районсенчен пĕлтернĕ тăрăх çак ĕçе пур çĕрте те ытларах та ытларах çынсем хутшăнаççĕ. Ленин ячĕпе тăракан фабрикăри рабочисем чĕнсе каланине радио тăрăх итленĕ хыççăнах, нумай çĕрте ăна сӳтсе-явса çийĕнчех татăклă ĕçе тытăнаççĕ. Калинински районри «Трактор» колхозри колхозниксем Хĕрлĕ Çар боецĕсене валли малтанхи кунах темиçе мăшăр çăматă, 20 мăшăр çăм носки, 20 мăшăр перчатка панă, вĕсем ăшă япаласем татах та нумай хатĕрлеççĕ.

Халăхăн пуçарулăхĕ пысăк. Партипе совет органĕсен, профсоюзпа комсомол организацисен çак пуçарулăха малалла вăйлантарса, лайăх организацилесе пымалла. Хĕрлĕ Çар валли халăх хăйĕн чи пархатарлă кăмăлĕпе ярса паракан парнесене—ăшă тумтирсемпе урана тăхăнмалли ăшă япаласене боецсем патне вăхăтра тата тĕрĕс çитерес ĕçе лайăх йĕркелемелле.

Ленин ячĕпе тăракан фабрикăри рабочисем чĕнсе каланине республикăри кашни ĕççынни патне çитермелле, Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли ăшă япаласем пухас ĕç государствăн пысăк ĕçĕ пулса тăнине, фронтри çĕнтерӳ çак пысăк ĕçе ăнăçлăн туса ирттернинчен те нумай килнине ăнлантарса памалла.

Паттăр Хĕрлĕ Çар уншăн пĕтĕм халăх, кашни ĕççынни тимлĕн тăрăшнине татах та ытларах туйса тăтăр. Мĕнтери паха пулĕ фронтри боецшăн халĕ хĕл умĕн инçетрен пыракан ăшă çипуç-тумтир илни, мĕнтери хавхаланĕ çакăншăн унăн чĕри! Хĕрлĕ Çаршăн çакăн пек тăрăшса эпир унăн çапăçури вăй-хăватне татах та ытларах ӳстерĕпĕр, тискер тăшмана пуçĕпех çапса аркатас ĕçре хамăрăн паттăр боецсене — хамăрăн тăван ывăлăмăрсене, пиччемĕр-шăллăмăрсене татах та ытларах пулăшу парăпăр.

Пурте фронта валли, пурте хамăрăн çĕнтерӳ валли!

ДЕЙСТВУЮЩИ АРМИ. Укерчĕк çинче: Хĕрлĕ конниксен атаки (Хĕвеланăç енĕ).

Альперт фотоӳкерчĕкĕ (ТАСС).

Хĕрлĕ Çар боецĕсене ăшă тумтирсемпе пулăшар!

Ленин ячĕпе тăракан фабрикăри митинг чĕнсе каланине пĕтĕм республика ĕçпе ответлет

ВĂРНАР, сентябрĕн 11-мĕш. **(Телефон тăрăх).** Ĕнер, колхозниксем ĕçрен пушаннă хыççăнах, Кольцовкăри Сталин ячĕпе тăракан колхоз членĕсен пысăк митингĕ пулса иртрĕ. Митинга СССР Верховный Совечĕн депутачĕ, орденоносец Сергей Коротков юлташ сăмах каласа уçрĕ. Çав митингра Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли ăшă тумтирсем хатĕрлесе парас ыйтăва сӳтсе-яврĕç.

Митингра пулнă Анна Чуракова, Татьяна Храмова, А. Жирнова колхозницăсем икшер мăшăр çăм чулха çыхса пама пулчĕç.

Сталин ячĕпе тăракан колхозри колхозниксемпе колхозницăсем, пур ĕçре те малта пыраканскерсем, Хĕрлĕ Çар боецĕсене ăшă тумтирсем хатĕрлесе парас ĕçре те пример кăтартаççĕ. Вĕсем сентябрĕн 25-мĕш тĕлне 350 мăшăр çăм алшиш, 10 мăшăр çăматă, 20 кĕрĕк пиншак хатĕрлесе вĕсене военкомата леçсе пама йышăнчĕç.

Çавăн пекех хăйсенчен пример илме республикăри пĕтĕм колхозниксене чĕнчĕç.

В. МАКСИМОВ.

* * *

ВĂРМАР, сентябрĕн 11-мĕш. **(Телефон тăрăх).** «Арапуç» колхоз колхозникĕсем, Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли ăшă тумтирсем хатĕрлесе парас ыйтăва хăйсен пухăвĕнче сӳтсе-явса, 10 кĕрĕк пиншак, 27 мăшăр çăматă, 100 мăшăр çăм носки, 100 мăшăр алшиш, 4 фуфайка ярса пама йышăнчĕç.

Вĕсем боецсем валли ăшă тумтирсем хатĕрлесе парас ĕçе хутшăнма Вăрмар районĕнчи мĕнпур колхозниксене те чĕнчĕç.

* * *

КӲКЕÇ, сентябрĕн 11-мĕш. **(Телефонпа).** Шупашкарти Ленин ячĕпе тăракан фабрикăри рабочисемпе работницăсен митингĕ Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли хĕллехи ăшă тумтирсем пухасси çинчен чĕнсе каланине Шупашкар районĕнчи «11 лет Чувашии» колхоз колхозникĕсем пысăк çĕкленӳпе кĕтсе илчĕç. Колхозниксен пухăвĕ çак ыйтăва ятарласа сӳтсе-яврĕ. Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли колхозниксем 19 мăшăр перчатка, 6 ăшă çĕлĕк, 19 мăшăр носки, 6 алшăлли, 30 тир, пĕр кĕрĕк, 3 мăшăр çăмат, 7 мăшăр портянка, ăшă кĕпесем т. ыт. пухса пачĕç.

Пухура тухса каланă колхозниксем хамăрăн тăван Хĕрлĕ Çара мĕн вăй çитнĕ таран пулăшма пулаççĕ.

ЛОГИНОВ.

* * *

КОМСОМОЛЬСКОЕ. «Красный Октябрь» колхозри комсомолкăсем Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли парнесем хатĕрлеççĕ. Ку тарана çитиччен вĕсем 5 мăшăр çăм носки, 5 мăшăр перчатка, 5 алшăлли, сăмса тутрисем т. ыт. хатĕрлерĕç.

Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли хĕллехи ăшă тумтирсем хатĕрлес ĕç районра анлăн сарăлса пырать.

Августăн 11-мĕшĕнче спиртзаводри рабочисемпе работницăсен пухăвĕ пулса иртрĕ. Пухура парткабинет заведующийĕ Милонравова юлташ пирĕн тăван çĕршыв умне тухса тăнă пысăк хăрушлăх çинчен тата çак вăрçăра Германи фашизмĕн вăрă-хурахла бандисене çĕмĕрсе тăкма хамăрăн тăван Хĕрлĕ Çара пулăшас тĕлĕшпе Совет Союзĕнчи хĕрарăмсем патриотла ĕçсем туни çинчен каласа пачĕ. Юлашкинчен Мускав хулинчи хĕрарăмсем августăн 7-мĕшĕнче пулса иртнĕ фашизма хирĕçле митингра пĕтĕм тĕнчери хĕрарăмсене гитлерла фашистсене хирĕç тăма чĕнсе каланине вуласа пачĕ. Доклад хыççăн завод директорĕ Горшков юлташ Шупашкар хулинчи Ленин ячĕпе тăракан фабрикăри рабочисемпе работницăсем Чăваш республикинчи мĕнпур ĕççыннисене Хĕрлĕ Çара ăшă кĕпе-тумтирсемпе пулăшма чĕннине вуласа пачĕ. Ку чĕнĕве спиртзаводри рабочисемпе работницăсем ăшшăн кăмăлласа йышăнчĕç

Работница Додонова юлташ çапла каларĕ:

— Эпĕ Ленин ячĕпе тăракан фабрикăри работницăсен чĕнĕвне хĕрӳллĕн йышăнатăп. Хăвăртрах çĕнтерӳ тума Хĕрлĕ Çара ăшă перчатка, носки тата оборона фондне 130 тенкĕлĕх заем облигацийĕсем паратăп.

Çавăн пекех килхуçи хĕрарăмĕ Савельева юлташ ăшă перчаткăпа носки пачĕ. Унăн упăшки фронта кайнă. Александрова юлташ 100 тенкĕлĕх заем облигацийĕ пачĕ тата 1 кĕренке çăм илсе пама пулчĕ. Камаева юлташ ăшă перчатка пачĕ. Люминарский юлташ 1 кĕренке çăм, оборона фондне 200 тенкĕлĕх заем облигацийĕсем пачĕ.

Ликернăй цехра ĕçлекен работницăсем çăм илсе алса-носкисем çыхса пама пулчĕç. ВЛКСМ пуçламĕш организацин секретарĕ Осипова юлташ 100 тенкĕлĕх заем облигацийĕ тата пĕр кĕренке çăм пама пулчĕ. Ытти çамрăксемпе комсомолецсене те хăйĕнчен пример илме чĕнчĕ. Ватă рабочи Родионов юлташ мулаххай, перчатка, носки тата оборона фондне 100 тенкĕлĕх заем облигацийĕ пама пулчĕ. Дьяконова юлташ 350 тенкĕлĕх заем облигацийĕ тата пĕр кĕренке çăм, завод директорĕ Горшков юлташ 700 тенкĕлĕх заем облигацийĕсем тата ăшă тумтир пама пулчĕ. Çавăн пекех ытти рабочисемпе работницăсем те Хĕрлĕ Çар валли мĕн те пулин ăшă япаласем пама пулчĕç. Вĕсем пурте пĕр çын пек пулса мĕн вăрçă пĕтиччченех ирсĕр тăшмана çĕнтерме Хĕрлĕ Çара пур вăйсене хурсах пулăшса тăма сăмах пачĕç.

М. НУПРАКОВА.

Совет Информаци Бюровĕнчен

Сентябрĕн 10-мĕшĕнчи каçхи пĕлтерӳ

Сентябрĕн 10-мĕшĕнче пирĕн войскăсем пĕтĕм фронтра противника хирĕç çапăçусем туса пынă.

Сентябрĕн 8-мĕшĕнче сывлăшри çапăçусенче тата противникăн аэродромĕсенче нимĕçсен 59 самолетне пĕтерсе тăкнă. Пирĕн 27 самолет пĕтнĕ.

* * *

Сентябрĕн 9-мĕшĕнче нимĕç фашисчĕсен самолечĕсем Ленинград çине темиçе хутчен те пырса тапăнма хăтланнă, анчах пирĕн авиаци тата зенитнăй артиллерирен персе вĕсене кашнинчех каялла хăвалаcа янă. Каçхине 10 сехет тĕлнелле противникăн пĕчченшер самолечĕсем питех те çӳлтен вĕçсе Ленинград патне кĕрсе кайнă, вĕсем хулан тĕрлĕрен пункчĕсенче фугаслă тата вут чĕртсе яракан бомбăсем пăрахнă. Тăшман авиацийĕ пырса тапăннине пула пурăнмалли çуртсенче тухнă темиçе пушара хăвăртах сӳнтернĕ.

Пирĕн авиаци тата зенитнăй артиллери сентябрĕн 9-мĕшĕнче Ленинград патне пымалли çулсем çинче тата хула тĕлĕнче, çавăн пекех противник аэродромĕсем çинче, нимĕçсен 31 самолетне пĕтерсе тăкнă.

* * *

Старший сержант Дубина командир пулса ертсе пыракан саперсен группи кĕпере взрыв туса аркатма хатĕрленнĕ. Взрыв тумалли веществосене хунă та, боецсем шнура чĕртсе янă, хăйсем снаряд çурăлса кайнипе пулнă çывăхри шăтăка кĕрсе выртнă. Шнура шальной пуля тивсе татнипе взрыв пулман. Çав вăхăтра юханшывăн тепĕр енчи çыранĕнче противник колонни курăнса кайнă. Хăрушлăха пăхмасăрах, Дубина юлташ кĕпер çине чупса пырса взрыв тумалли веществосем тултарнă ещĕк çине граната пăрахнă. Калама çук вăйлă взрыв кĕпере тĕппипех ишсе антарнă. Хăюллă сапер хăй çăлăнса юлнă.

Старший сержант Мелконян саперсен группипе пĕрле шоссе çулне взрыв туса çĕмĕрме хатĕрленнĕ, çав çул тăрăх противник хăйĕн войскисене фронт линийĕ патне илсе пырса тăнă пулнă. Çул çинче нимĕçсен танкĕ тата пехота тиенĕ темиçе автомашини чарăнса тăнă. Горючи тултарнă бутылкăсем тата гранатăсем ывăтса, саперсем фашистсен танкĕпе автомашинисене чĕртсе янă. Офицера тата темиçе салтака çухатнă хыççăн, нимĕçсем каялла тарнă. Пирĕн саперсем взрыв тумалли веществосене хăвăрт хурса çула аркатса тăкнă.

Старший сержант Боровцов боец-саперсемпе Харабин, Ситников, Щукин тата Желудев юлташсемпе пĕрле противник тылĕнчи чугунçул станцине пырса тухнă та, паровоза, чугунçул кĕперне тата водокачкăна взрыв туса аркатнă. Хăйсене тупса палăртнă фашистсен салтакĕсем çине пере-пере, саперсем каялла кайнă. Çул çинче вĕсем горючи тултарнă икĕ цистернăна чĕртсе янă.

* * *

Фронтăн Хĕвеланăç енче Хĕрлĕ Çарăн пĕр чаçĕ халăх пурăнакан тăватă пунктран противника хĕссе кăларнă тата хаяр çапăçусенче нимĕçсен противотанковăй 20 орудине, минометсен икĕ батарейине, 23 ДЗОТ-не, 7 танкне, 11 пулеметне тата офицерĕсемпе салтакĕсене 600 çынна пĕтерсе тăкнă. Ултă оруди, 14 пулемет, 3 танк, штаб автомашинине, хĕçпăшалсем юсакан мастерской, 1000 мина, гранатăсем тултарнă вуншар ещĕк, темиçе çĕр пин патрон тата ытти çар пурлăхĕ туртса илнĕ.

* * *

Çурçĕр фронтĕнчи участоксенчен пĕринче старший лейтенантăн Багриков юлташăн стрелковăй батальонĕ тăшман чаçне чылаях пысăк поражени кӳнĕ. Çапăçу хирĕнче противникăн 500 салтака яхăн вилнĕ тата аманнă, унăнне 8 миномет çĕмĕрсе тăкнă тата 4 тупă сиенленĕ. Багриков юлташăн батальонĕнчи боецсем 30 станковăй тата 15 ручной пулемет, винтовкăсемпе боеприпассем нумай туртса илнĕ.

* * *

Фронтăн Кăнтăр-хĕвеланăç енче çапăçакан артиллери батарейин командирĕ кĕçĕн лейтенант Щербаков тĕл персе тивретсе Германин пысăк чаçĕ тунă атакăна сирсе янă. Салтакĕсемпе офицерĕсене 500 çынна яхăн вĕлернĕ хыççăн, противник каялла чакнă.

* * *

Фронтăн хĕвеланăç енче пирĕн чаçсем нимĕç салтакĕсен пысăк группине тыткăна илнĕ. Тыткăна лекнисем вĕсен чаçĕсем калама çук пысăк çухатусем тӳсни çинчен каласа параççĕ. Вăрăм вăхăта пыракан çапăçусем салтаксене йăлтах халран ярса хавшатса çитернĕ. Нумайĕш салтаксем киле таврăнас шанчăка пĕтĕмпех çухатнă тата нимĕнпе те интересленми пулнă. Хăйне допрос тунă чухне 510-мĕш пехотнăй полкăн 2-мĕш ротăри тыткăна лекнĕ ефрейтор Вильгельм Гейфель çапла каланă: «Çĕрле рота командирĕ обер-лейтенант Краа пире эпир тул çутăлнă чухне наступленине каясси çинчен каларĕ. Салтаксем кулянма пуçларĕç. Чун-хавалне хăпартма тесе пурне те эрех ĕçтерчĕç, анчах ӳсĕр пулсан та нумайĕш салтаксем хăйсене кĕтекен хăрушлăх çинчен манма пултараймарĕç. Шеркер, Бушке тата Краузе стрелоксем çĕрле хăйсен аллисене персе шăтарнă. Атака вăхăтĕнче офицерсем хыçран пычĕç, вĕсем малалла кайманнисене пере-пере вĕлерчĕç. Совет артиллерийĕ тата снайпер-красноармеецсем пенипе эпир çухату тумасăр пĕр утăм та малалла ярса пусаймарăмăр. Икĕ атака хыççăн пирĕн ротăра 30 салтакран ытла мар çăлăнса юлчĕç».

Тыткăна лекнĕ Г. Платто çапла калать: «Нимĕçсен чаçĕсенче варвитти эпидемийĕ пуçланса кайнă. Эпидемине хирĕç кĕрешес тĕлĕшпе командовани салтаксене вĕретмен шыв ĕçме чаракан приказ кăларчĕ. Чирлисене никам та пăхакан çук. Медикаментсем тупма май çук, врачсем çитмеççĕ. 511-мĕш полкăн 3-мĕш ротинче 5 кун хушшинче варвиттипе 12 салтак вилчĕç». 84-мĕш стрелковăй полкăн тыткăна лекнĕ салтакĕ Гергард Фаузе çапла каласа панă: «Пирĕн полкра грипп тата маляри эпидемийĕ алхасать. Ситео хĕл çинчен салтаксем хăраса шухăшлаççĕ. Войскăсенче тумтирсем çитменни халех ĕнтĕ пысăккăн сисĕнет. Хĕлле мĕн пулĕ-ши вара?» Çак полкри тыткăна лекнĕ салтак Иохим Бихель нимĕç офицерĕсем чирлĕ салтаксем çине этемле мар пăхни çинчен каласа панă: «Чирлисене медицина енĕпе пулăшу памаççĕ. Нимĕç салтакĕсем снарядсенчен çеç мар, тата чирлесе те çĕршерĕн вилеççĕ».

* * *

Днепропетровщинăн хĕвеланăç районĕсене оккупациленĕ хыççăн малтанхи кунсенчен пуçласах партизансен нумай йышлă отрячĕсем гитлерла захватчиксене чылай пысăк çухатусем кӳреççĕ. Район Совечĕн депутачĕ А. юлташ командир пулса ертсе пыракан отряд сентябрĕн 5-мĕшĕнче Павлово тата Михайловка хушшинчи çултан 5 километрта засада тунă. Шоссе çулĕ çине тракторист Семенов юлташпа пĕрле 10 боец янă. Çул çинче нимĕçсен пехота роти курăнма пуçласан ăна партизансем пеме тытăннă. Семенов юлташăн группине хирĕç кĕрешме нимĕçсем икĕ стрелковăй взвод янă. Нимĕçсене пере-пере, партизансем чăрмавлă вырăнсем урлă засада еннелле чакма пуçланă. Фашистсене çывăхах пыма май панă та, отрядăн тĕп вăйĕсем нимĕçсем çине пулеметсемпе пăшалсенчен пеме тытăннă. Противник каялла чакнă, унăн 40 çын ытла вилсе тата аманса юлнă. 30 винтовка тата икĕ ручной пулемет тытса илнĕ хыççăн, партизансем тарса пытаннă.

Малалли 2-мĕш страницăра.

Советлă Киев хулин кулленхи пурнăçĕ

КИЕВ, сентябрĕн 9-мĕш. (ТАСС). Киеври шкулсем вĕренӳ занятийĕсене çĕнĕ программăсем тăрăх ирттереççĕ. Вĕренӳ планĕнче общеобразовательнăй курса чакармасăр çар дисциплинисене ӳстернĕ. Шкулсенче преподавательсем, çар руководителĕсем, физкультура инструкторĕсем çителĕклĕ. Мĕнпур шкулсенчи вуннăмĕш классенче пĕр сменăпа вĕренеççĕ.

Хула-крепоçре шкулсем валли бомбоубежищĕсем тата газоубежищĕсем хатĕрленĕ. Ачасем тата хĕрсем çуллахи вăхăтра çар ĕçне вĕреннĕ тата сывлăшри тревогăпа химиллĕ тревога вăхăтĕнче харпăрхăйне мĕнле тыткаламаллине вĕреннĕ.

Мĕнпур шкулсенче те буфетсем уçнă, вĕсенче тĕрлĕрен çимĕçсем нумай. Ларексенче учебниксем, тетрадьсем тата вĕренӳ пособисем çителĕклĕ.

* * *

Киеври театрсене тата кинотеатрсене кашни кунах халăх нумай çӳрет. Икĕ эрне каярах тунă миниатюр театрĕн спектаклĕсем ăнăçлăн иртеççĕ. Кĕске срок хушшинчех кунта 10 пин çынна яхăн пулнă.

Киеври госциркăн кĕрхипе хĕллехи сезонĕ пуçланнă. Программăна цирк тата эстрада искусствин мĕнпур жанрĕсене кĕртнĕ.

Киеври государство эстрадин коллективĕ аван ĕçлет. Эстрада работникĕсем юлашки уйăх çурă хушшинче çар чаçĕсем валли пин ытларах концерт панă.

Бристольри граждăнсем Одессăри граждăнсене саламлани

ЛОНДОН, сентябрĕн 10-мĕш. (ТАСС). Бристольре пулса иртнĕ митингра çакăн пек резолюци йышăннă: «Бристольри халăхсем Одессăри граждăнсене чи ăшшăн тата тăванла саламлаççĕ. Пĕтĕмĕшлĕ тăшмана хирĕç пыракан чаплă кĕрешӳре эпир сирĕнпе пĕрле, мĕншĕн тесен пĕтĕм этемлĕхĕн телейлĕхĕ, прогресĕ тата мирлĕ пурнăçĕ фашизма пĕтерсе тăкнă хыççăн çеç пулма пултарнине эпир пĕлетпĕр. Бристольри граждăнсем, фашистсен сиенне тӳссе ирттернĕскерсем, пĕтĕм этемлĕхĕн тăшманне хирĕç кĕрешес ĕçре сире пур майсемпе те пулăшма хатĕр тăни çинчен шантараççĕ».

Вунăкунлăх вĕçленчĕ

КОМСОМОЛЬСКОЕ. ВЛКСМ Чăваш обкомĕ йышăннă тăрăх, районра августăн 27-мĕшпе сентябрĕн 7-мĕш хушшинче силос хывмалли вунăкунлăх пулса иртрĕ. Çак вунăкунлăха комсомолецсемпе çамрăксем активлăн хутшăнчĕç. Шмидт ячĕпе тăракан колхозри комсомолка Агафия Бабаева юлташ пуçарнипе фермăра ĕçлекенсемпе комсомолецсем 10 кун хушшинче 70 тонна силос хывнă. «Красный Октябрь» колхозри Никитина, Петрова, Васильева комсомолкăсем силос хывас ĕçре кулленхи нормăна 150—300 процент тултарса пычĕç. «Кзыл Сабанча» колхозри комсомолецсемпе çамрăксем силос хывас ĕçре уйрăмăнах тăрăшса ĕçлерĕç, вĕсем 75 тонна силос хыврĕç. Çавăн пекех «Новая жизнь» колхозра та 45 тонна хывнă.

Вунă кун хушшинче районĕпе 355 тонна силос хывнă. Чапаев ячĕпе тăракан колхозра силос хывас ĕç халĕ те пырать.

П. АРХИПОВ.
З. МАРКОВ.

* * *

ÇĔРПУ. ВЛКСМ обкомĕн бюровĕ августăн 27-мĕшпе сентябрĕн 7-мĕш хушшинче силос хывас тĕлĕшпе вунăкунлăх туса ирттересси çинчен йышăннă постановленине комсомолăн районри организацийĕсем организованно кĕтсе илчĕç. Часах ĕçе тытăнчĕç. Вунă кун хушшинче районĕпе 695 тонна силос хывса хăварчĕç. «Красный путиловец» колхоз 86 тонна, «Коминтерн»—55 тонна, «Прожектор»—50 тонна, «Красная Армия»—20 тонна силос хыврĕç. Ку колхозсенчи комсомолецсем силос хывас ĕçре пысăк хастарлăхпа ĕçлерĕç.

А. ВАСИЛЬЕВ.

Совет Информаци Бюровĕнчен

Сентябрĕн 10-мĕшĕнчи каçхи пĕлтерўн вĕçĕ

Днепропетровскри металлурги заводĕн мастерĕ Г. юлташ ертсе пыракан партизансен отрячĕ Башмачка салинчен инçе мар вырăнта, çырма хĕрринчи вăрманта, нимĕçсен пысăк соединенийĕн штабĕ вырнаçни çинчен колхозниксенчен сведенисем илнĕ. Сентябрĕн 5-мĕшĕнче штаб офицерĕсем ĕçсе ўсĕрĕлсе алхасма пуçланă. Çĕрле партизансем вăрмана хупăрласа илнĕ, часовойсене шăппăн вĕлернĕ те, фашистсен ўсĕр банди çине тапăннă. Нимĕçсен 10 офицерне тата 20 салтакне ытла вĕлернĕ. Партизансем 5 автомашинăна пĕтерсе тăкнă тата хĕçпăшалсем туртса илнĕ.

МТС кладовщикĕ Ч. юлташ ертсе пыракан отряд Ивановка пункчĕ патĕнче нимĕçсен саперсене кирлĕ пурлăх тиенĕ 14 автомашине тытса илсе пĕтерсе тăкнă. Çак отрядах сентябрĕн малтанхи кунĕсенче фашистсем Мокрая Сура юханшывĕ урлă тин çеç хывнă икĕ кĕпере взрыв туса аркатнă тата Сурское станцинче горючин пысăк складне вут чĕртсе янă.

Сентябрĕн 11-мĕшĕнчи ирхи пĕлтерў

Сентябрĕн 11-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле пирĕн войскăсем пĕтĕм фронтра противника хирĕç вăйлă çапăçусем туса пынă.

* * *

Одесса патне пымалли çулсем çинче Серебров юлташ командир пулса ертсе пыракан полк румынсемпе нимĕçсен войскисене хирĕç паттăррăн çапăçать. Талăк хушшинче полк темиçе атакăна та сире-сире янă кунсем те пулаççĕ. Нумаях та пулмасть пирĕн боецсем Румынин егерски пĕрремĕш полкăн хаяр атакине сирсе янă. Румынсем пирĕн позицисем çине тачă тăрса тухнă колоннăсемпе килнĕ. Тăшмана çывăхах килме май парса, пулеметчик Темиров малти шеренгăсем çине чи малтан пеме пуçланă. Ун хыççăн ытти пулеметчиксем тапăнса пыракан противника флангсенчен тата умран пыра-пыра çапнă. Атака тăшманшăн хурлăхлăн вĕçленнĕ. Румынсем каялла чакнă, çапăçу хирне вĕсен çĕршер салтак вилсе юлнă.

Тепĕр çапăçура Серебров юлташăн полкĕ Румынин пысăк чаçĕ 50 танк пулăшнипе тунă атакăна хирĕç çирĕппĕн тăнă. Противотанковăй артиллерирен персе, горючи тултарнă бутылкăсем тата гранатăсем ывăтса, пирĕн боецсем тăшманăн 20 ытла танкне пĕтерсе тăкнă, унтан контратакăна куçса, румынсене хăваласа янă.

* * *

Çумăр вăйлăн çунă тата аялтанах пĕлĕт тăнă пулсан та, старший лейтенант Шолупов юлташ командир пулса ертсе пыракан, фронтăн çурçĕр-хĕвеланăç енчен çапăçакан летчик-истребительсен группи тăшман аэродромĕ çине ăнăçлăн пырса тапăннă. Кĕтмен çĕртен пырса тапăннипе фашистсен летчикĕсем нимĕн тума та аптранă. Пĕрремĕш хут вĕçсе пыраканах пирĕн летчиксем чĕртсе ярса тата пулеметсенчен персе 7 «Мессершмитта» тата темиçе бомбардировщика стройран кăларнă. Çак аэродром çине пырса тапăннă чухне старший лейтенант Шолупов тата лейтенант Аксенов уйрăмах палăрнă, вĕсем тăшманăн 4 самолетне пĕтерсе тăкнă.

* * *

Совет артиллерисчĕсен хăюллă ĕçĕсем çинчен фронтăн мĕнпур участокĕсенчен пĕлтереççĕ. Фронтăн Хĕвеланăç енче пулса иртнĕ вăйлă çапăçура противотанковăй орудин наводчикĕ кĕçĕн сержант Макозобов тĕл персе тивретсе тăшманăн 7 танкне çĕмĕрнĕ. Фронтăн Çурçĕр-хĕвеланăç енче çапăçакан Кулешов лейтенантăн батарейи стрелковăй подразделенине пулăшса тăнă. Тўрĕ наводкăран персе артиллеристсем нимĕçсен 5 танкне, 2 пулеметне тата икĕ минометне пĕтерсе тăкнă. Федоренко лейтенантăн батарейинчи артиллеристсем пĕр çапăçура противникăн пулеметсен 7 йăвине, тăшман мотоциклисчĕсен пысăк группине тата нимĕçсен 8 полковăй орудине çĕмĕрсе тăкнă. Батарейăри боецсем юлашки 3 кун хушшинче 29 пулемет, 5 миномет тата 2 ДЗОТ пĕтерсе тăкнă.

* * *

Чугунçул составĕ çине фашистсен самолечĕсем вĕçсе пынă, çав составра горючи тултарнă цистернăсем пулнă. Бомбăсем çурăлнипе платформăсенчен пĕри тата çак составăн паровозĕ çунма пуçланă. Çулăм бензин тултарнă цистернăсем çине сиксе ўкме пултарнă. Чугунçул ротинчи боецсем Рузанов, Титов, Григорьев, Антонов тата Сотников, станцире пулнăскерсем, вăй хурса тăрăшнипе пушара сўнтернĕ. Чугунçул ротин кĕçĕн командирĕ Спасский юлташ çак ĕçре çавтери хăюллă тата пуçарулă пулнине кăтартса панă. Вăл çулăм хыпса илнĕ паровоз çине сиксе хăпарнă та, паровоза мĕн май пур таран хытă илсе кайса çулăма сўнтернĕ, унтан ăстан маневрсем туса, состава хăвăртах тĕрлĕ енелле илсе кайнă.

* * *

Старший сержантăн Базилевский юлташăн минометсен батарейи сентябрĕн 4-мĕшпе 5-мĕшĕнче противникăн противотанковăй тупăсен 4 расчетне тата 3 бронемашина пĕтерсе тăкнă. Çапăçусенчен пĕринче минометчиксене тăшмансем хупăрласа илнĕ пулнă. Хăюллă боецсем Базилевский юлташпа пĕрле фашистсен пехотин 2 взводне çĕмĕрсе тăкнă та, хупăрласа илнĕ çĕртен тухнă, хăйсен минометчĕсене пĕтĕмпех сыхласа хăварнă.

Красноармеецсен группи старший лейтенантпа Канотопов юлташпа пĕрле противник тылĕнче разведкăра пулнă. Сывлăшра тăшманăн самолет-истребителĕ курăнса кайнă. Вăрман тăррипе пĕрре вĕçсе çаврăннă та, самолет красноармеецсенчен инçе мар вырăнта уçланкăна анса ларнă. Самолет ирĕксĕрех анса ларнă вырăн патне разведчиксем шăппăн пырса фашистсен истребительне ярса тытнă. Машина çумĕнчен хаклă приборсене хăйсемпе пĕрле илсе, боецсем самолета вут тĕртсе çунтарнă.

* * *

Ылханлă нимĕç захватчикĕсене хирĕç кĕрешекен Украина партизанĕсен активлăхĕ кунсеренех ўссе пырать. Партизансен отрячĕсем фашистла салтаксен уйрăм групписене вĕлере-вĕлере пĕтереççĕ, пĕчĕк çар подразделенийĕсем çине тапăнаççĕ, противникăн вооруженийĕпе боеприпасĕсене пĕтере-пĕтере тăкаççĕ. Киев облаçĕнчи Жашков местечкинче нимĕçсем хĕвеланăçĕнчен илсе пынă нумай лашасем пухса тăратнă. Колхоз председателĕ К. юлташ командир пулса ертсе пыракан партизансен отрячĕ сентябрĕн 3-мĕшĕнче каçхине лашасене шăварма илсе каякан нимĕç салтакĕсем çине тапăннă. Партизансем вăйлăн пеме пуçланă. Фашистсем хушшинче паника пуçланса кайнă. Нимĕçсем лашисене пăрахса тарма хăтланнă, анчах та вĕсене партизансем пăшалсенчен персе вĕлерсе тăкнă. Çакăн хыççăн партизансем Германин местечкăри пĕтĕм гарнизонне çĕмĕрсе тăкнă, нимĕçсен 100 ытла салтакне тата 8 офицерне пĕтернĕ. Партизансен отрячĕ 125 лаша, 80 винтовка, консервăсем тата çăнăх тиенĕ 10 повозка, винтовка патронĕсем 20 пин штука тата куçарса çўремелли пысăк мар радиостанци туртса илнĕ.

* * *

Бельгипе Францири ĕçсыннисем фашистла оккупантсене хирĕç ытларах та ытларах активлăхпа тăма пуçлаççĕ. Юлашки кунсенче Шарльруа шахтисенче ĕçлекен Бельги горнякĕсем тата Льежри Герсталь пăшал заводĕнчи рабочисем забастовка тунă. Забастовкăна пула 2 шахтăна шыв тултарса лартнă. Гризель шахтисенче антифашистсем крепеж материалĕсен пысăк складне вут тĕртсе çунтарнă. Склад тĕппипех çунса кайнă. Шахтăсенче ĕç чарăнса ларнă. Тĕрексем çуккипе 12 забой ишĕлсе аннă. Сен-Вааст кăмрăк шахтисенче электромотора стройран кăларнă. Шахта темиçе кун хушши ĕçлемесĕр тăнă.

Францире Анатри Сена департаментĕнче Гаврти, Сотвильри, Этвильри тата Кальвадос департаментĕнче Мондвильри железнодорожниксем забастовка тунă. Вьерзон патĕнче патриот-железнодорожниксем нимĕçсен çар эшелонне рельсăран кăларса тўнтерсе янă.

* * *

Хĕрлĕ Çар лашисем валли тата колхозсен выльăхĕсем валли колхозсем çине тăрсах выльăх апачĕ нумай хатĕрлеççĕ. Куйбышев, Воронеж, Тамбов, Горький тата Рязань облаçĕсенчи колхозниксем утă çулмалли çулталăк планне халех ĕнтĕ чылай иртерсе тултарнă. Киргиз СС Республики пĕлтĕрхинчен пĕрре çурă хут ытла утă хатĕрленĕ. Фрунзе облаçĕнчи Буденновски районри колхозсем силос хывмалли плана икĕ хут иртерсе тултарнă. Чита облаçĕнчи Петровско-Заводски районри «Красный Новосел» колхоз рекордлă пысăк тухăçлă курăк туса илнĕ. Вăл гектар пуçне 35-шер центнер утă пухнă. Харьков облаçĕнчи «Гигант» ялхуçалăх артелĕ планпа пăхнинчен иртерсе 700 центнер утă пухса илнĕ. Воронеж облаçĕнчи Ольховатски районри Майăн 1-мĕш ячĕпе тăракан колхоз 40 гектар çине акнă клевера тата 20 гектар лаптăкĕш улăхра иккĕмĕш хут утă çулса илет. Сентябрĕн 1-мĕш тĕлне ССР Союзĕпе 1940 çулти çав вăхăтрипе танлаштарсан пĕрре çурă хут ытларах силос хывнă.

Ваттисем те çамрăккисенчен юлмаççĕ

ШАХАСАН. Шуркасси ялсоветне кĕрекен колхозсем çурхи тырăсене август уйăхĕнчех вырса пуçтарнă. Ыраш кĕлтисене те капана хывса пĕтернĕ, халĕ çурхи тырăсене капана хываççĕ. Сталин ячĕпе тăракан колхозри 71 çулхи Петр Семенов юлташ 350 урапа кĕлте капана хывнă. Тырă вырнă çĕрте шкул ачисем те пысăк пулăшу парачĕç, вĕсем кунне 50—60 тĕм таран вырчĕç. Кăçал призыва кĕрекен Ф. Сидоров юлташ Хĕрлĕ Çар ретне тăриччен 200 ĕçкунĕ тума тăрăшса ĕçлет. Унăн икĕ пиччĕшĕ халь фронтра çапăçаççĕ.

Шуркасси ялсоветĕнчи колхозсем государство умĕнчи пур обязательствăсене те тултарнă.

В. ВИШНЕВСКИЙ.

Совет Союзĕпе пĕр шухăшлă пулнине кăтартса паракан движени

Сентябрĕн 7-мĕшĕнче Рашолмра (Англия) халăхсен мĕнпур партисен представителĕсемпе пĕрле митинг пулса иртнĕ. Митинг Англипе ССР Союзĕнчи халăхсен туслăхне çирĕплетес лозунгпа иртнĕ.

Митинг председателĕ священник Уотт хăйĕн сăмахĕнче вăхăта «вăраха ямасăр фашистсене çĕнтерме тата тĕнчери халăхсене ирĕке кăларма кирлĕ чухлĕ танксем тата тупăсем йышлăн туса кăларассине организацилемелле», тенĕ.

Сентябрĕн 8-мĕшĕнче Иоганнесбургра (Кăнтăр Африка Союзĕ) нумай пинлĕ çынсен митингĕ пулса иртнĕ. Митингра Совет Союзĕн Лондонри посолĕ Майский юлташăн саламлă телеграммине тата Кентебери соборĕн председателĕ Джонсон янă посланине вуласа панă. Митинг участникĕсем Хĕрлĕ Çара медицина енчен пулăшу пама 10 пин фунт стерлинг ытларах пухнă.

Сентябрĕн 10-мĕш. (ТАСС).

Англи граждăнĕсем Ленинграда геройла хўтлекенсене саламланă

ЛОНДОН, сентябрĕн 10-мĕш. (ТАСС). Нумай йышлă массăллă митингсенче Англи граждăнĕсем Ленинграда геройла хўтлекенсемпе пĕр шухăшлă пулса резолюцисем йышăнаççĕ. Манчестер хулин лорд-мэрĕ, Манчестрти политикăллă мĕнпур партисен противникĕ Эдвардс Ленинграда хўтлекенсен ячĕпе çакăн пек телеграмма янă: «Эпир сирĕн граждăнсем лăпкă та хăюллă пулнишĕн, эсир хаяр та ăссăр тăшман атакисене сире-сире ярса геройла хўтленсе тăнишĕн хĕпĕртесе савăнатпăр».

Англири рабочи-металлистсен фабрикăсенчи старостисен комитечĕ хăйĕн резолюцинче Кировски заводри рабочисене хĕрўллĕн саламлать.

Ленинградецсемпе пĕр кăмăллă пулса Ланмеринчи (Кăнтăр Уэльс), çавнашкалах Амманфорордри митингсенче резолюцисем йышăннă.

Лондонри радио Ленин хулине саламлани

ЛОНДОН, сентябрĕн 10-мĕш. (ТАСС). Сентябрĕн 8-мĕшĕнче юлашки хыпарсен передачи вăхăтĕнче Британин радиовещани компанийĕ Ленинград граждăнĕсене саламланă. Салама çапла каланă: «Итле, Ленинград! Лондон калаçать. Ленинградри салтаксем, морякcем, летчиксем, рабочисем, граждăнсем! Лондонри салтаксем, морякcем, летчиксем, рабочисем, граждăнсем сирĕн хăватлă сассăра итлерĕç. Темза шывĕ хĕрринчен Нева хĕррине сирĕн патăра ответ яратпăр. Лондон сирĕнпе. Эсир пăшалтан кашни пенипех Лондон çыннисен кăмăлне çĕклет. Лондон Ленинград героизмне саламлать. Англин герой-летчикĕсем Совет Союзĕн герой-летчикĕсемпе пĕрле вĕçеççĕ. Иртнĕ çĕрле Англин нумайшар тонна бомбисем Берлина çĕмĕрнĕ. Ленинградецсем, астуса тăрăр! Сирĕн хула çине пăрахнă бомбăсене ответлесе, неприятелĕн столици çине бомбăсем пăрахатпăр. Çĕнтерў пирĕнте! Сывă пултăр Ленинград!»

Турци хаçачĕ Германипе Совет Союзĕ хушшинчи вăрçă çинчен

СТАМБУЛ, сентябрĕн 10-мĕш. (ТАСС). «Аккам» хаçат çапла çырать: Германия Советлă Российăра çавтери вăйлăн хирĕç тăнине тĕлпулчĕ, халиччен вăл ун пеккине ниçта та тĕлпулман. Çакă вăл ССР Союзĕн çынсем енĕпе те, малтан хатĕрленĕ боеприпассемпе вооруженисен запасĕсем пысăк пулнине, çавнашкалах тата боецсем хăюллă, командирсен составĕ талантлă пулнине кăтартса парать. Советлă Российăн тĕп факторĕ вăл—отечествăна юратни тата çирĕп дисциплина пулни. Эпир Францире пулнисене Российăра курмастпăр.

Совет Союзĕнчи халăхсем,—тесе çырать хаçат юлашкинчен,—противникăн тылĕнче те хирĕç тăраççĕ. Тăшман тылне юлнă совет çыннисем хăйсен умне противника хирĕç кĕрешес задачăсăр пуçне урăх задачăсем лартмаççĕ. Çапла вара, пирĕн шутпа, мораллĕ фактор советла хирĕç тăнин тĕп факторĕ пулса тăрать. Хирĕç тăнин никĕсĕ халăхсем хăйсен тăван çĕршывĕшĕн пĕрлĕхлĕ тата хăюллă пулни, çине тăрса тўрĕ кăмăлпа ĕçлени.

Оккупациленĕ çĕршывсенче нимĕçсем хуçаланни

Юлашки вăхăтра нимĕçсем Виши правительствине чылаях хĕсме пуçланă, вĕсем Францири рабочисен мĕнпур организацийĕсене салатса яма ыйтаççĕ. Гестаповецсем Францири профсоюзсен, уйрăмах ĕç конфедерацин ретне вăйлăн «тасатма» çине тăрса хушаççĕ.

Голландире Германи комиссарĕ Зейс-Инкварт ятарласа кăларнă декретпа вырăнсенчи мĕнпур самоуправленисене пĕтернĕ. Малашне кунта провинци комиссарĕ бургомистрсене «шанчăклă çынсенчен» уйăрса лартмалла пулать. Çĕршывра «импортпа экспортăн центральнăй палатине» тунă, вăл ирĕк памасăр голландецсем нимĕн те яма пултараймаççĕ. Çапла вара, тĕрĕссипе илсен, Германия Голландин тулашри суту-илўн монополине хăй аллине тытса илнĕ.

Нимĕçсем нимĕнле контрольсăр хуçаланнине пула халăхсен пурнăçĕ çавтери йывăрланса çитнĕ. Ĕç укçине чакарнă, хаксем вăйлăн ўснĕ. Кăçалхи çичĕ уйăх хушшинче Голландин государство парăмĕ 900 миллион гульдена çити ўснĕ.

Халăх хăйсене пусмăрлакансене хирĕç çине тăрса кĕрешет, вĕсен мероприятийĕсене хирĕç саботаж тăвать. Выльăхсене пусма чарнă пулсан та, юлашки вăхăтра кăна 500 пин ытларах сысна «çухалнă». Диверси вăйланни палăрать. Хуласенчен пĕринче машинăсем туса кăларакан заводри механически цеха взрыв туса сирпĕнтерсе янă. Тепĕр хулара электростанцин генераторĕсене сиенленĕ. Пиравăр фабрикинче ютçĕршыва яма уйăрнă тумтирсен складне çунтарса янă.

Пичет пĕлтернĕ тăрăх, Голландири халăх ССР Союзĕпе тата Англипе пĕр шухăшлă пулнине пытармасть.

Югославири партизансем хăйсен кĕрешĕвне вăйлатсах пыраççĕ. Нумай пулмасть вĕсем Сараеворан çурçĕр енче вырнаçнă пысăк çар заводне взрыв туса сирпĕнтерсе янă. Взрыв пулнине пула Сараевопа Загреб хушшинчи чугунçул çыхăнăвĕ пĕр эрне хушши чарăнса тăнă.

Сентябрĕн 10-мĕш. (ТАСС).

Серби халăхĕ Недича тата ытти сутăнчăксене питлет

АФИНЫ, сентябрĕн 9-мĕш. (ТАСС). Кунта çакă паллă пулнă: генерал Недич сутăнса, Германи влаçĕсем Сербире тунă Сербин пуканелле «правительствине» ертсе пыни пĕтĕм çĕршывра питех те тарăхтарса янă. Недич тата «правительствăн» ытти членĕсем сербсенчен пиншер çырусем илеççĕ, çав çырусенче вĕсене халăха намăссăр сутса яракансем, тесе питлеççĕ.

Валево районĕнчи партизансем Недич патне çырнă уçă çырăва листовка пек туса кăларнă, унта çапла çыраççĕ: «Тăван çĕршывне чи асаплă вăхăтра сан пек сутса янă йĕрĕнчĕк çынна шухăшласа илме те йывăр. Франци халăхне сутнă Лаваль тата ытти сутăнчăксем пекех пĕтесси пирки ан иккĕленĕр. Сире çамкаран пуля пырса лекĕ, вара сирĕн ятăра кашни славянин ылханса асăнĕ. Эсир Берлинри хăвăрăн хуçусене çакна пĕлтерĕр: вĕсем славянла серб халăхне уççăн çĕмĕрсе тăкма пултараймарĕç, йĕрĕнчĕк сутăнчăксен ушкăнĕ пулăшнипе чееленсе те çĕмĕрсе тăкма пултараймĕç. «Мирлĕх тăвакан» Недичпа ун пеккисем тутлă сăмахсем каланисем пирĕн ĕретсене арпаштарау кĕртеймĕç. Хăвăрăн гитлерла хуçасене кураймам тата ылханнă пекех, сире эпир кураймастпăр тата ылханатпăр. Вĕсене те, сире те нимле хаçару та пулас çук. Гитлерла чуралăха хирĕç мĕнпур славян халăхĕсемпе пĕрле Серби халăхне кĕрешĕве ертсе пыракан, никама пăхăнмасăр пурăнассишĕн тата ирĕклĕхшĕн кĕрешĕве ертсе пыракан правительствăна кăна эпир йышăнатпăр. Ун пек правительство эсир те мар, Недич, сирĕн укçа илсе тăракан шпионсен ушкăнĕ те мар, генерал Симович правительстви пулса тăрать. Халĕ вăхăт пур чухне, Недич, хăвăрăн тирĕре сыхласа, юлăр Гитлер генералĕсем мăнкăмăллă Серби халăхне халиччен çĕмĕрсе тăкайман пекех, сиртен те пулмĕ!».

Çак листовка пĕтĕм Югославипе пысăк ăнăçлăхпа саралнă.

Вăтаçĕр тинĕсĕн бассейнĕнчи вăрçă ĕçĕсем

ЛОНДОН, сентябрĕн 10-мĕш. (ТАСС). Официальнăй йĕркепе пĕлтернĕ тăрăх, сентябрĕн 8-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле Англин йывăр бомбардировщикĕсем Палермо (Сицилия) гаванĕ çине ăнăçлăн тапăннă. Бомбăсем складсем, доксем тата главнăй молсем çине тĕл тивнине палăртнă. Взрывсемпе пушарсем тухнине палăртнă, вĕсен çулăмĕсем 30 километр хушши курăннă.

Кăнтăр Африкăн авиацийĕ Дерна, Капуццо тата Барди форчĕсем çине бомбăсем пăрахнă.

Ĕнер ирхине Германипе Итали авиацийĕ Хайфу çине вĕçсе пырса тапăннă. Пысăк сиен кўмен. Жертвăсем çук.

„Хăрушă çĕршыв“

ДЕЙСТВУЮЩИ АРМИ, сентябрĕн 9-мĕш. (ТАСС). «Хăрушă çĕршыв». Пирĕн совет çĕрĕ çинчен каланă çак сăмахсене эпир Бернард Шмидтăн, нимĕç çарĕн 248-мĕш велосипедлă эскадронĕнчи виççĕмĕш взводăн иккĕмĕш отделенинчи салтакăн çырмалли кĕнекинче-дневникĕнче тупрăмăр, клеенка хуплашкаллă çак пĕчĕкçĕ кĕнеке çине вĕтĕ те паллă почеркпа çырнă. Çак Шмидт вăл хутла лайăх пĕлекенскер. Унăн дневникĕн страницисем çинче шухăшсем пĕрре кăна мар килсе тухаççĕ, вăл хăйĕн шухăшĕсене «лăпкă юлташсем» тесе ят парать.

«Çак хăрушă çĕршывра...» тесе çырать Шмидт. — Çапла çав, «хăрушăскер»... Тусĕсемшĕн ырă кăмăллă, анчах тăшман пулса çак çĕр çине килсе ура пусакансемшĕн хăрушă! Çакна ял хĕрринче колхозник нимĕç салтакĕсенчен темиçе утăмра кăна тыткăна илнĕ ăнăççăр разведчик Бернард Шмидт çеç мар туйса илнĕ. Салтаксен дневникĕсемпе çырăвĕсенче пуринче те тенĕ пекех «Хăрушă» тенĕ çак сăмах янрать.

Вăл çĕршыв хирĕç тăнипе хăрушă. Тăшмана хирĕç унăн пĕтĕм халăхĕ çĕкленнипе çак çĕршыв хăрушă. Пĕтĕм Европа урлă иртнĕ нимĕç салтакĕсем кун пек вăрçа халиччен курман. Эпир нумай дневниксенче танлаштарса пăхнине куратпăр. Салтаксем шеллесе «Чипер Францине» аса илеççĕ, унта вĕсен çитменлĕхсем пулман тата çĕнтерў те çăмăллăн килнĕ.

55-мĕш пехотнăй полкăн ефрейторĕ Глунг августăн 5-мĕшĕнче хăйĕн дневникĕнче: «Францинче пулнă салтаксем шухăш-кăмăлĕ хăрушла начар. «Хейль Гитлер» тесе калас вырăнне «Хейль Москва» тесе кăшкăрма пуçлассинчен хăратăп», — тесе çырать. Мĕншĕн тесен вăрçă Российăра пĕтĕмпех урăхла май йышăнса тăчĕ. Вырăссем çапăçăва вăйлă техникăпа, вăйлă искусствăпа тата вăйлă пуçарулăхпа туса пыраççĕ, ун пеккине тĕл пуласса фашистсем пĕрре те кĕтмен, вĕсене хĕвелтухăç фронтĕнче кĕске вăхăтра уçăлса çўреме тенĕ пек илсе килнĕ.

Тыткăна лекнĕ ефрейтор Петер Каппель, Лахенри конторщик, çапла каласа парать: «Офицерсем пире Совет Российин тупăсем питĕ сахал_ тата йывăç танксем тесе каласа паратчĕç. Вăрçа кĕске вăхăтра пĕтерме шутлатчĕç. Ун пек маррине эпĕ пирвайхи кунсенчех ĕненсе илтĕм. Эпир пĕтĕмпех урăхла явленипе хирĕç пултăмăр. Сирĕн артиллери пирĕн салтаксен сехрине хăпартать. Сирĕн йывăр танксем ытла та тĕлĕнтереççĕ — вĕсене нимĕç снарячĕсем шăтараймаççĕ. Çак танксем пирĕн чаçсем хушшинче паника сараççĕ. Çапăçу хыççăн чĕррĕн тăрса юлнă салтаксем çав улăпла пысăк машинăсене нумай вăхăт асăнаççĕ. Вĕсене хирĕç кирек мĕнле те пулсан çапăçма эпир вăйсăр».

Герберт салтак савнă хĕрĕ патне çапла çырать: .Халĕ çеç ман çывăхра виçĕ граната çурăлса кайрĕ. О! Манăн чĕрĕ тăрса юласчĕ. Пирĕн ротăра çурри ытла вилсе пĕтнĕ. Аманнисем нумай. Ир те, каç та юн юхтаракан çапăçусем пыраççĕ — тесе эпĕ сан патна виçĕмкун çырнăччĕ. Эпир В. хулана илесшĕн çапăçатпăр. Анчах эпир ăна нимĕнле те тытса илме пултараймастпăр. Ăна, вырăссем тĕреклĕ хўтлеççĕ».

Хăраса ўкни, хăрушлăх, паника çинчен çўлте каланă пек сăмахсене кашни çырурах тупма пулать. Эрнст салтак çырăвĕнче çапла вулатпăр: «Ĕнер пулнă положенине çĕнĕрен килсе лекессинчен мана турă сыхлатăр. Ĕнер пире выçварла, апатсăрах наступленине илсе кайрĕç. Противник эпир пынине курчĕ, анчах пемерĕ. Унтан самолетсем килсе тухрĕç те, пирĕн çине бомбăсем пăрахма пуçларĕç. Ывăçсем çинчен вырăс стрелокĕсем пеме тытăнчĕç. Вĕсен артиллерийĕ те пеме пуçларĕ. Вырăссем пирĕн çине атакăна кĕчĕç. Пире каялла хăваласа ячĕç. Эпир мĕнле тарни çинчен ан та ыйт ĕнтĕ. Эпĕ кун пеккине пурнăçра тўссе курманччĕ. Эпĕ хамăн пурнăçа сыхласа çумăр пек тăкăнакан пулясем витĕр чупрăм. Унта пирĕннисенчен нумайĕшĕ пуçĕсене хучĕç. Эпĕ, сăрт лешъенне каçсан, çĕр çине çăнăх михи пек йăваланса кайрăм, шапа пек чĕтресе выртрăм. Эпир çапса хĕстернĕ пек выртрăмăр: ни каялла, ни малалла хускалма пулмарĕ. Çапла вара тăвата кун та тăвата çĕр ыйăхсăр иртрĕ...».

Нимĕçсем хăйсен çарне тĕттĕмре тытаççĕ. Тыткăна лекнĕ ефрейтор Бруно Циммерман допросра çапла каласа парать: «Эпир хаçатсем вуламастпăр — вĕсем çук. Радио итлеметпĕр — памаççĕ. Салтак ан шухăшлатăр тесе, пушă вăхăтра ăна хăйĕн аттине тасаттараççĕ тата тўммисене ялтăрса тăриччен çутаттараççĕ. Сыхланса каламан кашни сăмахшăн та асаплантараççĕ, персе вĕлерме те пултараççĕ».

Гитлеровецсем, фронтовиксен шухăшĕсене террорпа хăратнипе путарса, мĕнпур резервисене вăрçа кĕртсе, хальхи вăхăтра кашни утăмра вăрçăра поражени тўссе кăна пыраççĕ, мĕншĕн тесен, войскăсен чунхавалĕ — çĕнтерĕве татса паракан факторĕ тĕреклĕнмест, чакса пырать. Старший лейтенант Бернгард Барнекс — фашист-доброволец, «вăрçă ĕçне юратнипе» çара кĕнĕскер, «клинок профессионалĕ», вăл та пулин хăйĕн «хĕвелтухăçĕнчи опытне» тишкерсе тухса:

«Паллах, эпĕ хамăн профессине юрататăп. Анчах та вăрçă çук чухне эпĕ ăна ытларах кăмăллатăп», тет.

Оборона темипе кăларнă çĕнĕ кĕнекесем

«ПИРĔН ЯЛАВСЕМ». Чăваш АССР Государство издательстви. Шупашкар. 1941 çул. Тираж 3000 экз. Хакĕ 20 пус.

«Пирĕн ялавсем» кĕнекере пирĕн ялавăн историне, вăл мĕншĕн хĕрлĕ тĕслĕ пулнине, ăна кĕрешўре мĕншĕн ялан малта тытса пымаллине çăмăл та пурне те ăнланмалла чĕлхепе каласа панă. Хĕрлĕ ялавпа эпир тăшмансене пур фронтра та çĕнтерсе тухнине нумай тĕслĕхсем илсе кăтартнă.

Алексей Медведев. «Юлташ йĕрĕпе». Чăвашгосиздат. 1941 ç. Тираж 3000 экз. Хакĕ 1 тенкĕ.

Кĕнекене çамрăк писателĕн оборонăллă виçĕ калавĕ: «Юлташ йĕрĕпе», «Унăн тусĕ» тата «Художник Ятман» кĕнĕ.

И. ОСИПОВ «Оперативлă пĕлтерĕвĕн икĕ йĕрки». Чăвашгосиздат, 1941 ç. Тираж 2500 экз. Хакĕ 10 пус.

Ку кĕнекере И. Осипов отечественнăй аслă вăрçă фрончĕсен пĕр участокĕнче пĕр кун хушшинче пирĕн чаçсем Германин 16-мĕш дивизийĕн штабне аркатса тăкнине тата словаксен полкне тыткăна илнине кăтартса парать.

Тимĕр-тăмăр пухаççĕ

ЕТĔРНЕ. Ядринсри вăтам шкулта вĕренекен пионерсем пур майсемпе те çĕршыв оборонине тĕреклетме тăрăшаççĕ. П. Шатаев, А. Родионов, В. Никитин, Н В. Краснов пионерсем, уйхир ĕçĕнче тăрăшса ĕçленĕ хушăрах, 78 пăт тимĕр-тăмăр пухса государствăна пачĕç. Çавнашкалах Мичурин ячĕпе тăракан колхозри çамрăксем те пĕр тоннăна яхăн тимĕр-тăмăр пухнă.

В. ВАСИЛЬЕВ.

Пĕлтерўсем

Паян, сентябрĕн 12-мĕшĕнче, каçхине 8 сехетре, Пионерсен Дворецĕнче ĕçсыннин депутачĕсен Шупашкар хула Совечĕн исполкомĕ хула Совет депутачĕсен, урамсенчи, кварталсенчи комитетсен членĕсен, совет активĕн, каçхи дежурнăйшăн ответлă пулса тăракансен хулари канашлуне иртерет.

Кун йĕрки:

1. Хулари халăх хушшинче Хĕрлĕ Çар валли хĕллехи ăшă тумтирсем тата урана тăхăнмаллисем пухса хатĕрлессине организацилесси.
2. Тĕрлĕрен.

ГОРИСПОЛКОМ.

* * *

Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли хĕллехи ăшă тумтирсем тата урана тăхăнмаллисем пухас тĕлĕшпе ĕçлекен хулари комисси мĕнпур организацисене тата граждăнсене çакăн çинчен пĕлтерет:

Ăшă тумтирсене хулари центральнăй складра—Ленинградская урамри 25-мĕш номерлĕ çуртра (Горпромкомбинатăн ларекĕнче) йышăнаççĕ. Йышăнаканĕ А. И. Тарасов.

Çак япаласене йышăнаççĕ: полушубоксем, кăççатăсем, ваттă хурса çĕленĕ брюкисем, фуфайкăсем, мулаххайсем, ăшă кĕпесем, çăмран çыхнă носкисем, алшишсем, тунă тирсемпе чĕрĕ тирсем т. ыт. те.

Япаласене йышăнакан склад кашни кунах ирхине 8 сехетрен пуçласа 10 сехете çитиччен тата каçхине 5 сехет те 30 минутăран пуçласа 7 сехет те 30 минутăна çитиччен ĕçлет.

Хулари комисси.

Лекци

Паян, сентябрĕн 12-мĕшĕнче, ВКП(б) Шупашкар горкомĕн парткабинетĕнче «Сталин юлташ — аслă полководец» темăпа лекци пулать. Лектор — **Д. Ф. Андреев** юлташ.

Лекци каçхине 8 сехетре пуçланать. Пурте ирĕклĕнех кĕме пултараççĕ.

Парткабинет.

Ответлă редакторăн обязанноçĕсене туса пыраканĕ С. К. КОНСТАНТИНОВ.

Чувашскому Государственному
Педагогическому Институту
ТРЕБУЕТСЯ
машинистка-стенографистка.

Справиться в часы занятий, тел. № 4—84
2—1 Дирекция.

„СЕЛЬХОЗСНАБЖЕНИН“

Чăваш республикинчи контори мĕнпур учрежденисене, хуçалăх организацийĕсене, МТС сене, совхозсемпе колхозсене çакăн çинчен пĕлтерет:

„Сельхозснабжени“ системин складĕсенче кăçалхи сентябрĕн 20-мĕшĕнчен пуçласа октябрĕн 1-мĕшне çитиччен таварсемпе материаллă хаклăхсене тата расчетсен состоянине инвентаризацилеççĕ.

„Сельхозснаб“па расчет туса пĕтермен организацисен, вĕсем куçарса панă укçашăн складсенчен таварсем суйласа илмен пулсан е çав таварсене сыхласа усрама склад заведующин аллине расписккăпа парса хăварнă пулсан, таварсене илес тĕлĕшпе, кăçалхи октябрĕн 1-мĕшĕнчен кая юлмасăр, тĕрĕслекен комиссисен председателĕсенчен ыйтмалла. Октябрĕн 1-мĕш хыççăн претензисене йышăнмаççĕ.

Вырăнта татса паман мĕнпур претензисене „Сельхозснабжени“ Чăваш республикинчи конторне ямалла. Адрес: г. Чебоксары, ул. Калинина, д. № 34, телефон № 0—94.

Чăвашсельхозснабжени.

РЕДАКЦИ АДРЕСĔ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторăн — 0—67, редактор заместителĕн — 3—97, редакци секретарĕн — 4—40, пропаганда пайĕн — 4—97, парти пурнăç пайĕн — 7—97, ялхуçалăхĕпе промышленность пайĕсен — 0—83, çырусемпе рабсельокорсен пайĕн — 2—30, дежурнăйăн — 6—23, «Ленин çулĕпе» журналăн — 0—85, издательство конторин—0—23.

НТ 5111 Гор. Чебоксары, типография № 1 Управления издательств и полиграфии при СНК ЧАССР, Заказ № 448. Ф. 6. э8 84 п. л.